

פת פות רחל

לפני 12 שנים הקימו הרב ישעיהו הבר ז"ל ואשתו רחל את 'מתנת חיים', ארגון שהעניק חיים חדשים למאות חולי כליות בארץ והוביל למהפכה של ממש בכל הנוגע לתרומות כליה אלטרואיסטיות. לקראת יום השנה לפטירתו של בעלה מנגיף הקורונה, מספרת הרבנית רחל על געגוע שאין לו סוף, על אתגרי החיים שחישלו אותם כזוג ועל שנת שיא בתרומות כליה

ליאת יוסף // צילום: נעמה שטרן

יכול ללמד אותם את הפלטפורמה, אני יכול להנגיש להם מידע, אבל מה שאני לא יכול זה להגיד להם שהנתינה הזו היא בעצם העם שלנו. איזה עם יש לנו, איזה גנים של חסד קיבלנו מהאבות והאימהות הקדושים. את זה אי אפשר ללמד."

ההרצאה המתוכננת לא יצאה לפועל. הרב הבר ז"ל, מושלל כליה בעצמו, נדבק בנגיף הקורונה, מצבו התדרדר במפתיע ובמהירות, ולמרבה הצער הוא השיב נשמתו לבורא בל' בניסן תש"פ. עם הבשורה הקשה קיבלה על עצמה רחל את ההחלטה האמיצה למלא את מקומו בראשות העמותה שכה אהב והייתה לו בית. "התקשיתי לחשוב על כל אותם חולי כליות שקרן האור שלהם נעלמה", היא משתפת. "עוד לפני טקס הקבורה ידעתי ביני לביני שהוא אומנם כבר לא חי, אבל 'מתנת

מ' עט אחרי פסח תש"פ היו אמורים רחל ובעלה, הרב אברהם ישעיהו לוי הבר ז"ל, לטוס לאוניברסיטת סטנפורד (קליפורניה, ארצות הברית), המדורגת כאחת האוניברסיטאות הטובות בעולם ובה מרכז השתלות מהגדולים שיש, כדי להרצות ולספר על הפעילות המיוחדת של עמותת 'מתנת חיים'. את העמותה ייסדו השניים לפני 12 שנים, והיא מגייסת ומלווה מתנדבים המעוניינים לתרום כליה ולהציל חיים.

"ההזמנה מהאוניברסיטה הגיעה לפתחנו לפני שפרצה מגפת הקורונה ששיבשה את הכל. המזמינים ביקשו לדעת איך העמותה עובדת ומהו סוד האלטרואיזם", נזכרת הבר ממרחק של כמעט שנה. "אחרי לבטים בעלי ז"ל נעתר לבקשתם, אבל אמר לי בשקט: 'אני

56

מבשרת טוב

הרבנית רחל הבר מצעידה קדימה את מפעל החסד של בעלה ז"ל, עם זיכרונות מתוקים וגעגוע שאין לו סוף

• ליאת יוסף

חיים' לא תמות. ילדנו את העמותה יחד, וכמו שאני ממשיכה לגדל את ילדינו לבד ככה אמשיך לגדל אותה. היה לי ברור שזה מה שהוא מצפה ממני לעשות".

בחודשים שיבואו יספרו לה עשרות מושתלי כליה טריים, שבאותם ימים היו עדיין שמות ברשימת ההמתנה, איך בליל פטירת הרב חרב עליהם עולמם, מאחר שהיו בטוחים שפעילות העמותה תיגדע. רק עם הכרזתה של רחל כי העמותה תמשיך לפעול הצליחו לנשום שוב לרווחה.

שנת שיא

חדורת שליחות ונחושה להמשיך את דרכו של בעלה מובילה הרב בשנה האחרונה את פעילות 'מתנת חיים', שחרף מגבלות נגיף הקורונה וכנגד כל הסיכויים רק הולכת ומתעצמת. בימים אלו חוגגים בעמותה את תרומת הכליה ה-1000, כשבשנה החולפת נערך מספר ההשתלות הרב ביותר מאז היווסדה. "זה הישג בלתי נתפס", אומרת הבר, "בתשס"ט (2009) למניינם, ("ל"), השנה הראשונה להקמתנו, נערכו 4 השתלות. בשנה השנייה

לי אחד מגדולי ישראל: 'מה שאדם עושה בעולם הזה במסירות נפש, זה מה שהוא יעשה בעולם הבא וביתר שאת'. אז אולי בעלי פתח שם למעלה סניף של מתנת חיים". ההישגים המרשימים של העמותה גורמים להתעניינות רבה. "מכל רחבי העולם פונים כדי לראיין אותנו", אומרת רחל, ומספרת על ריאיון שזכור לה במיוחד, שאותו ערך כתב בכיר של הניו יורק טיימס לפני כשמונה שנים. צוות צילום הגיע לביתם שבירושלים כדי לסקר את תופעת התרומות האלטרואיסטיות שאינה מוכרת בעולם, ודאי שלא בהיקפים כאלה. הכתב ראיין תורמי כליה, מושתלים ואת בני הזוג הבר, ויצא נפעם. "כשהם כבר עמדו לצאת

"השנה הסתיימה עם 182 השתלות, זה משהו על טבעי. בשבעה אמר לי אחד מגדולי ישראל: 'מה שאדם עושה בעולם הזה במסירות נפש - הוא יעשה בעולם הבא וביתר שאת'. אולי בעלי פתח שם למעלה סניף של מתנת חיים"

בימי מגיפה עולמית, כשאנשים חוששים להגיע לבתי חולים, אתם מגיעים להישג כזה? "זה משהו על טבעי, שמימי. אנשים רוצים לעשות טוב. רבים תרמו כליה לזכותו של בעלי ולעילוי נשמתו. על אף הסגרים הלכבות פתוחים, זה מרגש מאוד ומוריד רחמים לעולם", היא עונה, ומוסיפה בחיך: "בימי השבעה אמר

11, וכך מדי שנה המספר גדל. בשנת תשע"ט כבר נערכו 135 השתלות בסיוע העמותה. אבל השיא היה בשנה האחרונה, שהסתיימה עם 182 השתלות כליה! בגל הראשון של הקורונה הייתה עצירה, כך שהשיא הזה התרחש במהלך עשרה חודשים בלבד. מדובר בקפיצה עצומה".

איך את מסבירה את זה שדווקא

"העובדה שלא היו לנו ילדים קישרה בינינו מאוד. אתגר כזה יכול לפרק ויכול לחבר בעבותות. לנו הוא יצר חיבור נדיר שבנדירים. הוא היה אומר: 'לי יש אותך ולך יש אותי, מה אנחנו צריכים יותר?'"

בשיקגו. "אלו היו שנים מאתגרות של גיל ההתבגרות. היה לי קשה, כעסתי על הוריי והרגשתי שהם עקרו אותי מהמוכר לי. אמא שלי הייתה מרגיעה ואומרת: 'הקדוש ברוך הוא שלח אותנו לכאן, תיקחי מהתקופה את המקסימום'. ולקחתי. הגעתי לשם עם ידע בסיסי באנגלית ורכשתי אנגלית ברמה גבוהה. השפה, יחד עם המנטליות האמריקאית שלמדתי להכיר, עזרו לנו רבות בהמשך, בפעילות העמומה בחו"ל".

בגיל 19 פגשה בשידוך את מי שלימים הפך להיות בעלה ושותפה למפעל החיים. "שעייהו היה בן 21, תלמיד ישיבת פונוביץ'. הפגישה הראשונה שלנו נמשכה שלוש שעות, ואחריה ידעתי שאיתו אני רוצה להקים בית", היא נזכרת בערגה והגעגוע ניכר בקולה, "תוך 72 שעות התארסנו, צעד חריג מאוד גם במגזר שלנו. אחר כך, ככל פעם שהוא היה נכנס לקנות בגדים הוא היה אומר למוכר 'את אשתי בחרתי ב'72 שעות, כמה זמן אתה חושב שייקח לי לבחור חליפה?' והיה לוקח את הדבר הראשון שהתאים לו".

מהר מאוד מצאו עצמם בני הזוג מול האתגר הראשון בחיי הנישואין שלהם, אתגר הפוריות. במשך תשע שנים ניסו להרות ללא הצלחה, תוך טיפולי פוריות בארץ ובעולם.

"העובדה שלא היו לנו ילדים קישרה בינינו מאוד. אתגר כזה יכול לפרק ויכול לחבר בעבותות, אותנו הוא חיבר ויצר חיבור נדיר שבנדירים". היא שותקת לרגע, מהורהרת, כמו אוספת כוחות מחדש, לוקחת נשימה עמוקה

וממשיכה, "בתקופות שבהן היה לי קשה הוא היה חוזר ואומר: 'לי יש אותך ולך יש אותי, מה אנחנו צריכים יותר מזה?'".

מדי שנה, ביום ההולדת של רחל, נהג הרב להתקשר לאימה ולהודות לה על 'שילדה לו את רוחי'. "כך כל שנה מחדש. אמי הייתה מחכה לטלפון המיוחל ודומעת. 33 שנים הוא עשה זאת, עד השנה", היא מספרת על אנקדוטה קטנה שמשקפת את האהבה והכבוד ששררו ביניהם.

תשע שנים אחרי שנישאו נולד בנם הבכור נתנאל, ובשנת בר המצווה שלו נולדה בתם חני (כיום בני 29 ו-16 בהתאמה). באותן שנים עבדה רחל בהוראה והרב לימד בישיבה לצעירים וניהל במקביל תלמוד תורה גדול בהר נוף. כל זה לצד היותו איש סוד ויועץ סתרים, כפי שרחל מגדירה זאת, לרבים בסביבתו; בנושאי שלום בית, נוער מתמודד ובעיות סוציאליות אחרות. שלוש שנים אחרי לידת בתם התהפכו חייהם, הרב אובחן כסובל מאי ספיקת כליות ונדרש להתחיל טיפולי דיאליזה. זוהי אבן דרך משפחתית שבזכותה הוקמה אחת העמותות החשובות ומצילות החיים בישראל.

"שעייהו היה אז בן 42, בריא כשור, ופתאום הוא התחיל להרגיש לא טוב. הוא תלה את זה בעשייה הרבה שלו והוריד פרופיל, אבל החולשה הלכה והתגברה. עברו כמה ימים עד שהוא החליט ללכת להיבדק, ובדרך נפל ברחוב. אמבולנס פינה אותו לבית החולים, ערכו לו בדיקות במיון וגילו שהקריאטינין שלו, שהוא המדד שמעיד על תפקוד הכליות, עומד על 17. כדי לסבר את האוזן, ב-5.5 כבר מתחילים טיפולי דיאליזה. עשו לו בדיקה נוספת כי חשבו שהייתה תקלה במעבדה, אבל גילו שלא המכונה המקולקלת אלא הוא, והוא נשלח מיד לטיפול דיאליזה".

אך הרב קיבל את הבשורה הקשה? <

ופירקו את המצלמות הראיתי לו את החדר שבו עבדנו. באותה התקופה לא היה לנו משרד, עבדנו מהבית, בחדר שגודלו 65 מטר ובו מיטה, מחשב וכיסא. הכתב סירב להאמין, 'המבואה לחדר האמבטיה שלי במנהטן גדולה יותר מכל הבית שלכם, ואת רוצה להגיד לי שמהחדר הקטן הזה יצאו כל ההשתלות?' הוא הזיל דמעה וביקש לצלם את החדר".

אופטימי חסר תקנה

הבר (53) היא אישה אצילית ומרשימה, תמהיל נדיר של עדינות ועוצמה. היא נולדה בירושלים, בכורה מבין חמש בנות, להורים אנשי חינוך. כשהייתה בת 12 נסעה המשפחה לשליחות של שנתיים

◀ זכו לקשר מיוחד
וחברות עמוקה. עם
השנים הגיעו גם הילדים.
צילום: חיים מאירסדורף

**"היו לי רגעי משבר, אבל הוא היה אומר ייש אנשים שממכים
לישועה, אני לא יכול להשאיר אותם מאחור. הקדוש ברוך הוא
עזר לי, אני חייב לעזור לאחרים"**

עמוקה. כשבעלי הגיע לטיפול
הדיאליזה האחרון פנחס נפרד
ממנו בדמעות וביקש: 'אל תשאיר
אותי מאחור, תדאג גם לי להשתלת
כליה'. בעלי לא הבטיח להצליח
אבל הבטיח בעזרת ה' לנסות".

לפני 13 שנה, בט"ו בטבת
תשס"ח, עבר הרב הבר השתלת
כליה מוצלחת. שישה שבועות
אחר כך, כשהוא עדיין בשלבי
החלמה, התחיל לדאוג להשתלת
כליה לפנחס. ביוזמה פורצת דרך
הוא תלה מודעות בבתי הכנסת
בקהילתו ובהן ביקש תורם כליה
עבור אח שכול. עד אז תרומות
הכליה בארץ היו בעיקר מנפטרים
או ממשפחה וחברים, והצעד
שעשה היה חריג ביותר. למרות
זאת, הצליח הרב הבר לאתר עבור
פנחס תרומת כליה מתאימה.

"למרבה הצער, בב' באדר
ב' תשס"ח, כמה שבועות לפני
ההשתלה, נפטר פנחס מדום לב.
אביו זעק ואמר 'שני בנים יחידים
היו לי, אחד נהרג במלחמת לבנון
השנייה והשני במלחמת הדיאליזה
השנייה', וזעקתו נחרטה עמוק בלב
בעלי", מספרת רחל. "מאז הוא נהג
לומר מעל כל במה כי יום פטירתו
של פנחס היה יום ההולדת של

הבר להדגיש, "אבל בסופו של
דבר, המשמעות של להיות מחובר
לדיאליזה היא להיות כבול למכונה,
לתלוש מלוח השנה ימים שלמים.
גם חווית הטיפול כשלעצמה איננה
קלה".

במכון הדיאליזה, כורסה לידו,
פגש הרב מטופל בשם פנחס
תורג'מן. פנחס, בחור צעיר
מקריט ארבע, נולד עם אי ספיקת
כליות ועבר השתלת כליה כילד.
כשהיה בן 16 נהרג אחיו הגדול
בהתקלות עם מחבלים במלחמת
לבנון השנייה, ובצער ימי השבעה
שכח פנחס לקחת את התרופות
שנועדו למנוע את דחיית הכליה
המושלת. המשמעות הייתה
דחיית השתל וחזרה לדיאליזה.
"הם היו רב שמושבת מתלמידיו
ותלמיד שמושבת מרבותיו, והקמיו
יחד ישיבה במכון הדיאליזה", רחל
מחייכת. "נוצרה ביניהם ידידות

"אצל בעלי לא היה מושג של
'חרב עליי עולמי'. מבחינתו זה הגיע
מאת ה', וככה הוא התייחס לזה.
הוא אמר לי 'אנחנו מתחילים מסלול
חדש, והבחירה היא איך לצעוד
בו. אני אבחר אם להתמודד או
להתמוטט'. זו הייתה משנת החיים
שלו עד יומו האחרון. הוא היה איש
אופטימי ברמה לא מצויה".

"אל תבעטי בייסורים"
מאותו היום, שלוש פעמים
בשבוע, ארבע שעות בכל פעם,
התיישב הרב הבר על הכורסה
במכון הדיאליזה לצד מכונה
שאמורה להציל את חייו, באמצעות
שאיבת הדם שבעים פעמים בטיפול
והחזרתו לגוף מסונן מרעלים.
"מצד אחד הדיאליזה מצילת חיים;
מכוני הדיאליזה בארץ מצוינים
והצוות מוסר את נפשו כדי לסייע
למטופלים לאורך שנים", מבקשת